אויבערפלעכליכע העפליכקייט און בעהאלטענער האס

זייגען דער פארשטעלונג "די געבורט פון א נאציאן".
פון א. ר.

„קליינע מענשען, דראבנע מענשען,
זייער שעלטען זייער בענשען,
זייער לויבען, זייער שרייען,
זייער פלאמען, זייער שפייען,
זייער בעטען מיט געוויין,
און דאס קריצען מיט די צייהן".

אין דיעזע ווערטער פון אונזער פערשטארבענעם דיכטער, י. ל. פרץ, האב איך זיך ניט ווילענדיג דערמאהנט זיצענדיג ביי א קינעמא כארשטעלונג, "די געבורטה פון א נאציאן", וואס שילדערט דעם קאמף צווישען דעם צפון און דרום פון די פעראייניגטע שטאאטען.

דאס בילד. איהר אינהאלט איז גוט בעקאנט צו פיעלע, איך האב זיך אבער, איידער זעהענדיג דאס, ניט געקענט פארשטעלען ווארום די שווארצע האבען אזוי פיעל אויסצוזאגען געגען דעם, און וואס רום זיי פראטעסטירען אזוי העפטיג געגען דעם.

דאס איז מיר אבער קלאהר געווארען ביי דער פארשטעלונג, ווייל קיין שמוצי געדע אנקלאגע געגען א ראסע קען ניט געבען.

פרויען פערפיהרער זענען אפילו יעגע שווארצע, וועלכע זענען געבילדעט, וועלען אונטערדריקען די ווייסע, און בויען א שווארצע קעניגרייך. דאס איז דער הויפט־שטריך, וועלכער ציהט זיך דורך דעם בילד.

אבער ניט קריטיקירען דאס בילד איז מיין יעצטיגע אויפגאבע: מיהר ווי דאס בליק, האט מיר אינטערעסירט די בעציהונג פון די צוישויער צו דעם.

דער אמעריקאנער איז בעקאנט מיט זיין אויבערפלעכליכע העפליכקייט. ער וועט אייך תמיד בעגריסען, אנציהען א געשפרעך וועגען וועטער, אייך ניט זשאלעווען קיין קאמפלימענט, און וועט אייך אפילו אמאהל ביי דער ערשטער בעגעגעניש דערצעהלען פון זיין פאמיליען־לעבען.

מיינט ער דאס ערנסט, איז דאס אמת, דענקט ער אויך דאס זעלבע וואס ער רעדט צו אייך, איז זיין העפליכקייט א ווירקליכע וועגען דעם קענט איהר קיינמאהל קיין בעגריף ניט האבען.

ער רעדט פרייליך צום אידען בעגריסט איהם מיט א "גוט מארגען", אבער טראכט וועגען איהם ווי פון א "שיני", אדער העכסטענס ווי פון א "היבריו", וועלכער שטעהט אזוי נידריג אז "פויער־מאכען" איז ביי איהם א רעגולערע פרנסה.

ער רעדט וועגען גלייכהייט, און דאך וועט ער זיך ענטזאגען א שווארצען זיין האנד צו רויכען און האלט איהם בלויז פאר פעהיג אלס א בעדיענער אין זיין "פולמאן־קאר".

זיינע אמת'ע געפיהלען קענט איהר בלויז דערזעהן, ווער ער קומט אין עקסטאז, דאמאלס ענטפלעקען זיי זיך אין זייער ריכטיגען געשטאלט.

ער איז פראקטיש אבער אויך נאציאנאל ביי אויפרעגונג בעקומט די נאציאנאליטעט די אויבערהאנד, און פאר אייך עפענען זיך דאן זיינע אנשויאונגען, איהר קענט זיין אמת געשטאלט דערזעהן.

דאס האט מען פון די אפלאדיסמענטען ביי דער פארשטעלונג געקאנט זעהן. "די גייסע רופען פאר נקמה צו די שווארצע", "דער שווארצער פרויען־פערפיהרער ווערט פערמשפט צום טויט", "דאס אנקומען פון די ווייסע מחנות", ווערט שטארקער בעגריסט, און ער בענוצט דאן זיינע הענד און מויל זיין בעוואונדערונג אויסצודריקען.

מען וועט זאגען, אז דאס זענען ניט אלע אזוי, דאס איז דאך אבער דער דורכשניטליכער אמעריקאנער, וועלכער בעגריעפט עס.

וואס לערנט עס אונז, וועט יעמאנד פרעגען.

דער ענטפער קען בלויז זיין, אז האס, וועלכער נעהמט זיך פון דורות, דאס בעטראכטען יענעם פאר נידריגער, וואס איז אין בלוט איינגעזאפט געווארען, קען מיט פריידיגייט און גלייכבערעכטיגונג ניט אבגעשאפט ווערען.

די בעציהונגען פון די אמעריקאנער אדער קאנאדער צו זייערע שווארצע שכנים, לערנען אונז אלס אידען זעהר פיעל.

דער וואלף

(א מעשהלע)

פון גיו דע מאפאסאן

נאך'ן מיטאג האט אונז דער אלטער מארקיז ד'ארוויל דערצעהלט א מעשה מיט א וואלף.

דעם טאג זיינען אלע געסט גענאנגען אויף געיעג אויף א הירש און נאר דער מארקיז האט אין דעם קיין אנטהייל ניט גענומען ווייל ער איז קיינמאל אויף געיעג ניט גענאנגען.

אין דעם פערלויף פון דעם מיטאג האבען אלע נאר גערעדט וועגען געיעג, אפילו די פרויען האבען זיך אינטערעסירט מיט די בלוטיגע ערצעהלונגען ווי מענשען זיינען בעפאלען חיות און ארויסגעטרעטען מיט זיי אין קאמפף.

דער מארקיז האט זיין געשיכטע דער צעהלט מיט א פיינער שפראך און האט קיין ווערטער ניט געזוכט. עס איז געווען קענטיג אז ער דערצעהלט עס שוין ניט צום ערשטען מאהל.

— מיינע ליעבע הערען — האט ער אנגעהויבען זיין ערצעהלונג. ניט איך, ניט מיין טאטע, ניט מיין זיידע און ניט מיין עלטער זיידע זיינען ווען געווען אויף געיעג.

מיין עלטער זיידע איז געווען דער זוהן פון א מענשען, וואס האט פערבראכט זיין גאנצע לעבען אין געיעג און האט זיך ארומגעיאגט נאך חיות מעהר פאר אייך אלעמען. ער איז געשטארבען אין דעם יאהר 1764. איך וועל אייך דערצעהלען ווי אזוי דאס איז געשעהען.

געוועזען האט מען איהם זשאן. ער איז געווען דער פאטער פון יענעם קינד, וועלכעס איז נאכדעם געווארען מיין עלטער זיידע. ער האט געוואהנט צוזאמען מיט זיינס א יונגערען ברודער אין אונזער שלאס ארומגערינגעלט פון א גרויסען געדיכטען וואלד. דער יונגערער ברודער איז האכט זיך געווען נאך מעהר פערקאכט אין געיעג פון זיין עלטערען.

ביידע בידידער זיינען געווען זעהר הויך־געוואקסען מיט גרויסע בייגער, אומגעלויפערט. גרויסע כעסן'ס און זעהר שטארקע. דער יונגערער וואס איז נאך געווען דער עלטערען, האט געהאט אזא הויך קול, אז ווערליג מען האט געזאגט פלעגען אלע בלעטער אין וואלד אנהייבען צו ציטערען, ווען ער האט א געשריי געטהאן. און ווען זיי הייבען זיך ביידע געזעצט אויף די פערד, איז געווען א פערגעניגען צו קוקען אויף זיי.

אין ווינטער פון יאהר 1764 זיינען געווען גוואלדיג גרויסע פרעסט און די וועלף זיינען געווארען זעהר ווילד. זיי פלעגען אנפאלען אויף די פויערים, וואס האבען זיך פערשפעטיגט צו קומען אהיים, ארומבלאנקען ארום די הייזער, וואיען די גאנצע שטאהלען.

באלד האט זיך פערשפרייט א משונה דיגער קלאנג, מען האט אנגעהויבען צו ריידען וועגען א גרויסען וואלף א סארען, א ווייסליכען וועלכער האט אויפגעגעסען צוויי קינדער, אבגעריסען א האנד ביי א פרוי, דערשטיקט צוויי הינד אין דער גענד און איז אהן שום מורא צוגעקומען אזוי נאהענט אז ער שמעקט ארום די טיהרען. די איינוואהנער האבען ערקלערט אז זיי האבען געפיהלט, ווי דער פלאם פון דער ליכט אין זייערע הייזער האט זיך געטרייסעלט פון זיין אטהעם. א שרעק איז אנגעפאלען אויף אלעמען קיינער האט מעהר ניט געוואגט פון שטוב ארויסצוגעהן, ווי נור עס פלעגט ווערען פינסטערלאך. דאס פינסטערניש איז געווען אנגעפילט מיט דער שרעקליכער היה.

די ברידער ד'ארוויל האבען בעשלאסען, אז זיי מיזען דעם וואלף אבזוטען און דערהרג'ענען. זיי האבען דערביבער פארבעטען אלע פריצים פון דער גענגעד אויף א געיעג אויף דער היה. נאר דאס איז געווען אומזיסט. פיעל פון זיי האבען אויסגעשאטערט און אויסגעזוכט די וועלדער נור דעם וואלף האבען זיי ניט געפונען. וועלף האט מען געהרג'עט א סך, אבער ניט דעם, און יעדע נאכט נאך אזא געיעג האט זיך דער וואלף, ווי ער וואלט זיך נוקם געווען, פאר וואס מען וואגט איהם צו זוכען, געוויזען און בעפאלען א רייזענדען אדער אויפגעפרעסטען וועמעס א כהמה און יעדעס מאל איז דאס געשעהען. ווייט פון דארטען, וואו מען האט איהם געזוכט. ענדליך האט ער זיך איין נאכט פערגנב,עט צו די ד'ארווילס אין זיין פאטער האט זיך געיאגט נאך א פוקס און זשאן האט זיין ארבייט ניט איבערגעריסען און האט נאר אויסגעשריען. צום שווארצען יאהר! פאר וואס האט דער לומפ ניט געקענט געבוירען ווערען אבר־סעל־שפעטער, ווען דער געיעג וואלט זיך געענדיגט!" דער יונגערער ברודער איז האכט זיך געווען נאך מעהר פערקאכט אין געיעג פון זיין עלטערען.

ביידע בידידער זיינען געווען זעהר הויך־געוואקסען מיט גרויסע בייגער, אומגעלויפערט. גרויסע כעסן'ס און זעהר שטארקע. דער יונגערער וואס איז נאך געווען דער עלטערען, האט געהאט אזא הויך קול, אז ווערליג מען האט געזאגט פלעגען אלע בלעטער אין וואלד אנהייבען צו ציטערען, ווען ער האט א געשריי געטהאן. און ווען זיי הייבען זיך ביידע געזעצט אויף די פערד, איז געווען א פערגעניגען צו קוקען אויף זיי.

אין ווינטער פון יאהר 1764 זיינען געווען גוואלדיג גרויסע פרעסט און די וועלף זיינען געווארען זעהר ווילד. זיי פלעגען אנפאלען אויף די פויערים, וואס האבען זיך פערשפעטיגט צו קומען אהיים, ארומבלאנקען ארום די הייזער, וואיען די גאנצע שטאהלען.

באלד האט זיך פערשפרייט א משונה דיגער קלאנג, מען האט אנגעהויבען צו ריידען וועגען א גרויסען וואלף א סארען, א ווייסליכען וועלכער האט אויפגעגעסען צוויי קינדער, אבגעריסען א האנד ביי א פרוי, דערשטיקט צוויי הינד אין דער גענד און איז אהן שום מורא צוגעקומען אזוי נאהענט אז ער שמעקט ארום די טיהרען. די איינוואהנער האבען ערקלערט אז זיי האבען געפיהלט, ווי דער פלאם פון דער ליכט אין זייערע הייזער האט זיך געטרייסעלט פון זיין אטהעם. א שרעק איז אנגעפאלען אויף אלעמען קיינער האט מעהר ניט געוואגט פון שטוב ארויסצוגעהן, ווי נור עס פלעגט ווערען פינסטערלאך. דאס פינסטערניש איז געווען אנגעפילט מיט דער שרעקליכער היה.

די ברידער ד'ארוויל האבען בעשלאסען, אז זיי מיזען דעם וואלף אבזוטען און דערהרג'ענען. זיי האבען דעריבער פארבעטען אלע פריצים פון דער גענגעד אויף א געיעג אויף דער היה. נאר דאס איז געווען אומזיסט. פיעל פון זיי האבען אויסגעשאטערט און אויסגעזוכט די וועלדער נור דעם וואלף האבען זיי ניט געפונען. וועלף האט מען געהרג'עט א סך, אבער ניט דעם, און יעדע נאכט נאך אזא געיעג האט זיך דער וואלף, ווי ער וואלט זיך נוקם געווען, פאר וואס מען וואגט איהם צו זוכען, געוויזען און בעפאלען א רייזענדען אדער אויפגעפרעסטען וועמעס א כהמה און יעדעס מאל איז דאס געשעהען. ווייט פון דארטען, וואו מען האט איהם געזוכט. ענדליך האט ער זיך איין נאכט פערגנב,עט צו די ד'ארווילס אין

בריינגט פארב אין די באקען
COWAN'S MAPLE BUDS

שלאס און צוריסען די בעסטע צוויי חזירים. ביידע ברידער זיינען דערפון אויפגעקאכט געווארען, זיי האבען אין דעם געזעהען א פערזענליכע בעליידיגונג און א צו להכעיס פון דעם משונה'דיגען וואלף זיי האבען זיך געטרייעט צו דערמאהנען אלע מיטלען ווי אזוי אויסצוזוכען א חיה אין וואלד און האבען זיך אוועקגעלאזט מיט הערצער פול מיט ברענדען צארן. פון א שפראץ אויף טאג ביז די זונן האט זיך גענומען בעהאלטען הינטער די בוימער זיינען זיי ארומגעשפרונגען איבערן וואלד און האבען אבער גאר ניט געפונען.

ענדליך האבען זיי ביידע מיט כעס און פערצווייפלונג אין הארצען געלאזט זיך פאהרען פאוואליע איבער א וועג וואס איז געווען פון ביידע זייטען בעוואקסען מיט קוסטעס און האבען זיך ניט געקענט אבחידרשען ווי אזוי דער וואלף האט זיך געקענט ארויסדרעהען פון זייערע הענד און מאכען צו גאר נישט זייער נאכצע גניטקייט פון יעגער. אויף דעם עלטערען איז עפעס אנגעפאלען א מין געהייסנים־פאלער שרעק און ער האט זיך אנגערופען:

— דאס איז עפעס אן אונגעוועהנלעכע חיה. מען קען אויך מיינען אז זי איז אזוי אויסגערעכענט ווי א מענש.

דער יונגערער האט געענטפערט:

— אפשר האט מען אויך נאך גערעדט בעטען אונזער שוועסטער־קינד, דעם בישאף, אז ער זאל בעגשען אונזער קויל אדער ער זאל הייסען עפעס א גלח מאכען א שפרוך.

דערנאך זיינען זיי ביידע פערשוויגען געווארען.

— ניב א קוק אויף דער זונן, ווי רויט זי איז — האט זשאן געזאגט נאך א קורץ שוויגען. — דער גרויסער וואלף וועט הייגט ביינאכט געווים ווידער עפעס מאכען א צרה.

ער האט קוים ארויסגערעדט די לעצטע ווערטער און זיין פערד האט זיך א הויב געטהאן אויף די הינטערשטע פיס און דאס צווייטע פערד האט זיך אנגעהויבען צו ווארפען. זיי האבען דערזעהען א גרויסע קוסטע וואס איז געווען בערעקט מיט טרוקענע בלעטער און א גרויסע חיה אין גאנצען כאר איז פון דארטען ארויסגעלאפען און אריינגעלאפען אין וואלד.

ביידע ברידער האבען אזש אויסגעשריען פאר פריידע. זיי האבען זיך צוגעבויגען צו די העלזער פון זייערע גרויסע פערד און אוועקגעלאזען זיך נאך'ן וואלף מיט אזא אימפעט אז עס האט אויסגעזעהן אז די רייטער טראגען די פערד צווישען די פיס און פליהען מיט זיי אין דער לופטען.

זיי האבען זיך אזוי געטראגען און געשפרונגען איבער גריבער, אויפגעשפרונגען אויף בערגלאך און געבלאזען אין זייער הארן כדי צוזאמענצורופען זייערע מענשען און היגט.

און פלוצלונג אין דעם משונה'דיגען שפרינגען האט זיך מיין עלטער זייד א זעץ געטהאן מיט'ן שטערען אן א סוף, וועלכער האט איהם געעפענט דעם שארבען. ער איז ארונטערגעפאלען א טויטער אויף דער ערד. זיין פערד איז באלד פערשווארנדען געווארען אין דער פינסטערניש פון דעם וואלד.

דער יונגערער ברודער האט זיך גלייך אבגעשטעלט איז ארונטערגעשפרונגען פון זיין פערד, האט א כאפ געטהאן דעם ברודער אויף די הענד און דערזעהען אז דאס מארך רינט אויסצוזאמען מיט דעם בלוט פון דער וואונד.

ער האט זיך אכידערגעזעצט נעבען דעם קערפער, האט צו זיך אויף די קניע אנידערגעלעגט דעם ברודערס פערבלוטיגטען צוקאליעטשעטען קאפ און געקוקט אין זיין אונבעוועגטען געזיכט. ביסלאכווייז האט איהם אליין מעהר אנגעכאפט א שרעק, א משונה'דיגער שרעק, א שרעק פאר'ן פינסטערניש, א מורא פאר דעם איינזאמקייט, א שוידער פאר'ן פוסטען וואלד און א שרעק פאר'ן אינגעוועהנלעכען וואלף וועלכער האט איצט דערהרגעט זיין ברודער.

דאס פינסטערניש איז געווארען געדיכטער, דער שארפער פראסט האט געקנאקט אויף די בוימער. ציטערנדיג האט זיך פראנסואה אויפגעהויבען. ער האט לענגער דא ניט געקענט בלייבען, ווייל ער האט געפיהלט אז ער האלט ביים חלש,ן.

ארום האט מען קיין זאך ניט געהערט, ניט קיין בילען פון הינט, ניט קיין קלאנג פון א הארן. ארום און ארום איז געווען ווי טויט, און די פינסטערע שטילקייט פון דעם קאלטען אבענד האט אין זיך געהאט עפעס שרעקליכעס און משונה'דיגעס.

ער האט א כאפ געטהאן מיט ביידע

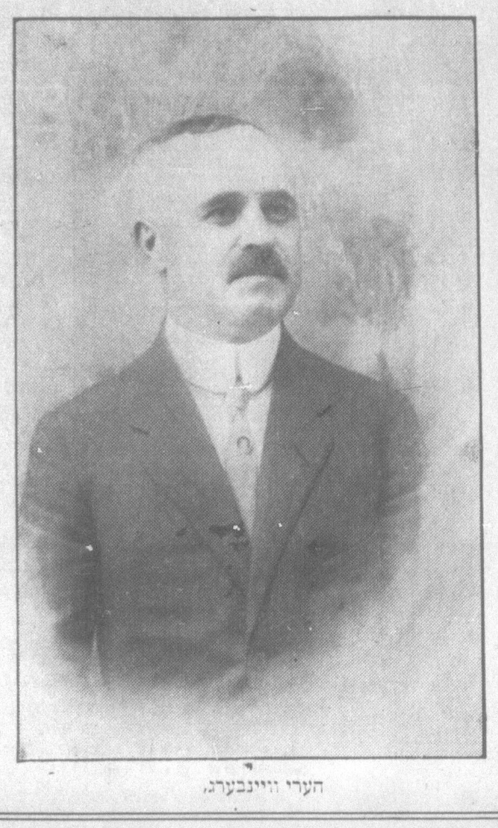
הערי ווייגבערג.

צו די אידישע וועהלער פון טאראנטאו!

איידען!

מיר בעטען אייך איהר זאלט אין זינען האבען דאס

מר. ה. ווייגבערג

קאנדידאט פאר מעיאר פאר'ן יאהר 1916

נויטיגט זיך אין אייער וואוט און סופפארט שטימט אלע ווי איין מאן פאר'ן אידישען כלל טהוער

מר. ה. ווייגבערג

אלס מעיאר

זיין נאמען איז דער צווייטער אויפ'ן באללאט.

געדענקט, דאס מר. ה. ווייגבערג וועט אזוי פיעל טהון נוטעס פאר דער שטאט טאראנטא בכלל אויב ער וועט ערוועהלט ווערען אלס מעיאר, כדי ניט נאר צו הי־טען זיין נאהמען און עהרע נאר אויך די עהרע פון אלע אידען